

**Master Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven
Universiteit voor Humanistiek**

*Verslag van de Toets na drie jaar
13 september 2023*

Colofon

Instelling en opleiding

Universiteit voor Humanistiek
Kromme Nieuwegracht 29, 3512 HD Utrecht
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet aangevraagd

Opleiding: Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven
Locatie: Utrecht
Variant: Voltijd
Croho-nummer: 60978

Visitatiecommissie

Bert van den Brink, voorzitter
Ellen Claes, deskundige
Greetje Timmerman, deskundige
Maarten Peels, student-lid
Floor Meijer, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui Nederland
Postbus 5050
3502 JB Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	6
Toetsing	8
Gerealiseerde leerresultaten	12
Bijlagen	15
Bijlage 1 Visitatiecommissie	16
Bijlage 2 Programma visitatie	17
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	18

Samenvatting

De masteropleiding Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven (BKS) van de Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een eenjarige masteropleiding die vraagstukken rond burgerschap centraal stelt. De opleiding heeft in het voorjaar van 2021 met succes een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) doorlopen. Conform de wet op het hoger onderwijs (WHW) heeft de UvH een 'toets na drie jaar' aangevraagd, waarbij alleen standaarden 10 (toetsing) en 11 (gerealiseerd niveau) werden beoordeeld. Op 13 september 2023 heeft een commissie van AeQui een locatiebezoek afgelegd en met betrokkenen van de opleiding gesproken. Het op basis van documentatie en gesprekken met betrokkenen bereikte totaaloordeel is **positief**.

Toetsing

De commissie heeft het toetsbeleid en het toetsprogramma bestudeerd en concludeert dat de opleiding een geschikt toetskader heeft dat de benodigde validiteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en organisatie van toetsing effectief operationaliseert. Op aspecten als het inzetten van groepswork, formatieve en summatieve toetsing maakt de opleiding legitieme keuzes. Deze mogen echter wel sterker worden onderbouwd en in de eigen onderwijsvisie verankerd. Van de bestaande kwaliteitscultuur rond toetsing is de commissie onder de indruk. Docenten leven het toetskader nauwgezet na, ondanks de arbeidsintensiviteit daarvan. In het geven van feedback steken docenten duidelijk veel tijd, maar het is niet altijd evident dat studenten deze feedback ook verwerken. Dit is een aandachtspunt. Door de commissie bestudeerde toetsen hebben een hoog niveau en de gekozen vormen sluiten nauw aan bij het opleidingsprofiel. De opleiding ervaart een uitdaging rondom de koppeling van stage en scriptie en denkt na over verbetermogelijkheden. De examencommissie geeft met goed uitgevoerde en gedocumenteerde periodieke audits van toetsen en eindwerken uitwerking aan haar wettelijke borgingstaken. Wel zou zij zich wat meer als sparringpartner voor de opleiding kunnen opstellen, zeker wanneer het om de koppeling van stage en scriptie gaat.

Gerealiseerde leerresultaten

Om het gerealiseerde niveau te beoordelen in het licht van wat internationaal gewenst en gangbaar is, heeft de commissie de in 2022 en 2023 afgeronde eindwerken bestudeerd. Het ging in totaal

om acht scripties. Daarnaast heeft de commissie de positie van alumni op de arbeidsmarkt in overweging genomen. De scripties weerspiegelen duidelijk het onderscheidende profiel van de opleiding. Studenten verrichten degelijk kwalitatief onderzoek en interacteren daarin met de belangrijke auteurs en sociaalwetenschappelijke en theoretisch-filosofische inzichten rondom burgerschap. Hun onderzoeksresultaten bieden het beroepenveld evidence-informed handvatten om bestaand beleid te verbeteren. Om het al aanzienlijke niveau nog verder te verhogen, kan de opleiding wat meer aandacht besteden aan kwantitatieve benaderingen, ook in de begeleiding. Omdat er nog weinig alumni zijn, is het nog te vroeg voor een diepgaande analyse van hun positie in het beroepenveld. Wel is duidelijk dat tot op heden afgestudeerde studenten zijn doorgestroomd naar banen die in het verlengde liggen van het opleidingsprofiel. De commissie waardeert dat de opleiding hen betreft bij het verder verbeteren van de inhoud van het onderwijs.

Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding geeft de commissie de volgende suggesties ter overweging:

- In het toetskader gemaakte keuzes (met name rondom het inzetten van groepswork en de argumentatie voor formatieve danwel summatieve toetsing) kunnen beter worden onderbouwd vanuit de specifieke onderwijsvisie van de opleiding.
- Om de aansluiting tussen stage en scriptie te verbeteren, kan de opleiding de stage ondersteunend maken aan het formuleren van een

academische onderzoeksvraag, die vervolgens in de scriptie wordt uitgewerkt.

- Om de effectiviteit van inspanningen van docenten te waarderen en waarborgen, is het belangrijk om de rol van feedback binnen de opleiding duidelijker te definiëren. Studentverwerking van feedback zou kunnen worden meegenomen in de beoordeling van werkstukken, waarbij met docenten het gesprek dient te worden aangegaan over de weging van de verschillende evaluatieonderdelen.
- Er kunnen richtlijnen worden geformuleerd om de risico's van het gebruik van kunstmatige intelligentie beter te beheersen. De examencommissie kan dit proces initiëren en ondersteunen.
- Op kwantitatieve onderzoeksmethoden kan strakker begeleid worden om ervoor te zorgen dat scripties op dit vlak een hoger niveau laten zien.
- Het leervermogen van de opleiding kan worden vergroot door best practices instellingsbreed te delen en ook te profiteren van de ervaringen van andere instellingen.

Beide standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de masteropleiding Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, september 2023

Bert van den Brink
Voorzitter

Floor Meijer
Secretaris

Inleiding

De Universiteit voor Humanistiek heeft haar bestaande opleidingsaanbod in 2021 uitgebreid met de masteropleiding Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven. Deze opleiding speelt in op een binnen het beroepenveld bestaande behoefte aan professionals die vanuit een stevige theoretische basis een positie kunnen innemen in moraliteitsvragen rond burgerschap. Kerndisciplines die in de opleiding naar voren komen zijn filosofie, sociologie en pedagogische wetenschappen. De huidige visitatie vindt plaats in het kader van de 'toets na drie jaar' die wettelijk verplicht is voor nieuwe opleidingen van instellingen die geen instellingstoets kwaliteitszorg (ITK) hebben behaald.

De instelling

De Universiteit voor Humanistiek (UvH) is een kleine, onafhankelijke universiteit die zich laat inspireren door het humanisme. Het onderwijs en onderzoek van de universiteit richten zich op eigentijdse vragen rondom zingeving, levensbeschouwing en de inrichting van een menswaardige samenleving. Deze thema's worden benaderd vanuit sociaal-wetenschappelijke- en geesteswetenschappelijke perspectieven. Het opleidingsaanbod omvat de bacheloropleiding Humanistiek en drie aansluitende masteropleidingen: Humanistiek (180 EC); Zorgethiek en beleid (60 EC); Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven (60 EC). De universiteit is gehuisvest in de historische binnenstad van Utrecht en telt ongeveer 650 studenten. De kleinschaligheid van de universiteit zorgt voor een persoonlijke werk- en studiesfeer.

De opleiding

De opleiding Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven is een eenjarige voltijds masteropleiding die studenten leert om relaties tussen burgers onderling en tussen burgers en publieke organisaties te analyseren, en te verbeteren. In de curriculumonderdelen gaan studenten aan de slag met actuele vragen over onderwerpen zoals diversiteit, duurzaamheid en bestaanszekerheid. De focus ligt daarbij op de spanningen en morele dilemma's die in een democratische samenleving komen kijken bij gedrag en vorming van burgers, en bij hun omgang met elkaar en met publieke organisaties. De opleiding combineert een stevige theoretische basis met aandacht voor de praktijk. Studenten lopen een stage en verrichten toegepast, kwalitatief onderzoek dat resulteert in

de scriptie. Afgestudeerden kunnen bijvoorbeeld als beleidsmaker, kwaliteitsmedewerker of manager aan de slag in de publieke sector of bij maatschappelijke organisaties.

De visitatie

De masteropleiding Burgerschap en Kwaliteit van Samenleven (BKS) van de Universiteit voor Humanistiek (UvH) heeft in het voorjaar van 2021 met positief resultaat een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) doorlopen eis vervolgens in de herfst van 2021 van start gegaan. Omdat op het moment van de TNO geen feitelijk onderwijs plaatsvond, heeft de UvH conform de wet op het hoger onderwijs (WHW) een 'toets na drie jaar' bij de NVAO aangevraagd. Deze heeft uitsluitend betrekking op de standaarden 10 ('toetsing') en 11 ('gerealiseerd niveau').

De universiteit gaf AeQui opdracht om de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Deze commissie overlapt in hoge mate met de commissie die in 2021 verantwoordelijk was voor de TNO, zie bijlage 1. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie heeft op 13 september 2023 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in september 2023 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de

opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Toetsing

De opleiding BKS heeft een adequaat toetskader dat rekening houdt met de noodzakelijke validiteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en organisatie van toetsen. Met betrekking tot zaken als groepswork, formatieve en summatieve toetsing maakt de opleiding legitieme keuzes, maar deze zouden sterker verankerd kunnen worden in de onderwijsvisie van de opleiding. Docenten volgen het toetskader nauwkeurig, ondanks de arbeidsintensieve aspecten ervan. De procedures voor het ontwerpen en beoordelen van toetsen en eindwerken zijn grondig. Docenten besteden ook veel tijd aan het geven van feedback, hoewel het niet altijd duidelijk is of studenten deze feedback daadwerkelijk verwerken. Bestudeerde toetsen zijn van hoog niveau en de gehanteerde toetsvormen passen goed bij het opleidingsprofiel. De examencommissie geeft met behulp van secuur uitgevoerde en gedocumenteerde periodieke audits van toetsen en eindwerken invulling aan haar wettelijke borgingstaken. Wel is er ruimte voor de examencommissie om meer als sparringpartner voor de opleiding op te treden. De commissie concludeert dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De opleiding kent een solide kader voor toetsing. De fundamentele daarvan zijn vastgelegd in het universiteitsbrede toetsbeleid. Dit beleid waarborgt de validiteit, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en organiseerbaarheid van toetsing. Een uitgangspunt binnen de Universiteit voor Humanistiek is dat opleidingen worden vormgegeven volgens het principe van *constructive alignment*. Daarmee bedoelt de instelling dat alle voorbereidende onderwijs- en leeractiviteiten zijn afgestemd op het type en niveau van de beoogde leeruitkomsten en de daarbij passende toetsing. Het jaarlijks geactualiseerde toetsprogramma ('curriculumdocument') van de opleiding illustreert de *constructive alignment* op curriculum-niveau door de verbinding tussen leerdoelen, toetsvormen en de eindtermen van de opleiding inzichtelijk te maken.

De commissie heeft uitgebreid aandacht besteed aan de onderbouwing van toetsingskeuzes vanuit de eigen onderwijsvisie, vooral met betrekking tot groepswork en de argumentatie voor summatieve en formatieve beoordeling. Uit de gesprekken bleek dat vertegenwoordigers van de opleiding in staat zijn om deze keuzes mondeling

adequaat toe te lichten. Echter, in de documentatie rond toetsing valt op dit vlak nog winst te behalen. Hierin ontbreekt een expliciete onderbouwing vanuit de eigen onderwijsvisie.

Met betrekking tot het inzetten van groepswork (maximaal 50% van het eindcijfer van een vak) verklaarde de opleiding dat deze keuze sterk is ingegeven door vereisten vanuit de beroepspraktijk, die veel belang hecht aan samenwerkingsvaardigheden. De commissie vindt dit een legitieme keuze. Wel zou zij graag zien dat het inzetten en de beoordeling van groepswork in schriftelijke kaders nader wordt gecontextualiseerd en geconcretiseerd.

Een vergelijkbare conclusie geldt voor de relatie tussen formatieve en summatieve toetsing. De commissie stelt vast dat het toetsbeleid de nadruk legt op summatieve toetsing, terwijl formatieve toetsing binnen de opleiding wel degelijk een rol speelt, in de vorm van doorlopende feedbackmechanismen zoals docentfeedback, peer feedback en self-assessment. De visie op formatieve toetsing is evenwel niet sterk geëxpliciteerd. Vanuit de nadruk die de UvH legt op reflectie, kritisch denken en dialoog, ligt het voor de hand om de rol van formatieve toetsing in het leerproces van studenten nader uit te werken.

In het expliciteren en bewaken van gemaakte keuzes ziet de commissie een rol voor het opleidingsmanagement en de examencommissie. De examencommissie kan zelf een sterkere visie op bovengenoemde aspecten ontwikkelen en van daaruit de opleiding scherp houden.

De commissie merkt op dat de opleiding sterke nadruk legt op het in gezamenlijkheid vormgeven van toetsing, met kwaliteitsverhoging als doel. Bij veel vakken zijn twee docenten betrokken, die elkaar feedback geven op opgestelde concepttoetsen en bijbehorende beoordelingsformulieren. Na afname van de toetsen wordt een steekproef van het nagekeken werk door een tweede beoordelaar gecontroleerd. De commissie waardeert deze zorgvuldige werkwijze. Uit een gesprek met docenten bleek dat zij de principes en praktijken van het toetsbeleid diepgaand hebben geïnternaliseerd en deze als vanzelfsprekend beschouwen, ondanks de aanzienlijke werkdruk. Binnen de opleiding heerst onmiskenbaar een sterke kwaliteitscultuur met betrekking tot toetsing.

Toetsing in vakken

De commissie heeft een selectie van toetsen bestudeerd. Over de kwaliteit daarvan is zij erg tevreden, deze is in lijn met het masterniveau. De gekozen toetsvormen sluiten goed aan bij de academisch-professionele oriëntatie van de opleiding. De opleiding maakt met name gebruik van schriftelijke werkstukken, variërend van academische onderzoekspapers tot beleidsadviezen. Voor een deel gaat het om individuele werkstukken en voor een deel om groepsopdrachten. Schriftelijke tentamens hebben vaak de vorm van een take-home of open boek tentamen en omvatten bijvoorbeeld het oplossen van een casus. Hiermee worden de hogere cognitieve niveaus op adequate wijze getoetst.

Veel vakken maken gebruik van meerdere toetsvormen, bijvoorbeeld een paper en een presentatie. In het geval van twee ethische vakken is er alleen een schriftelijk tentamen. De commissie stelde echter vast dat aan deze keuze een solide

didactische argumentatie ten grondslag ligt. De specifieke toetsvorm is ontworpen om de volledige breedte van de behandelde stof te bestrijken en speelt bovendien een cruciale rol in de leerlijn die studenten voorbereidt op stage en scriptie.

Een onderwerp dat, mede op verzoek van de opleiding, uitgebreid is besproken, is de koppeling van de stage en de scriptie, evenals de precieze invulling van beide opdrachten. Momenteel gaat de opleiding uit van twee verschillende opdrachten op basis van dezelfde dataset. Studenten gebruiken deze tijdens hun stage om een praktijkvraag te formuleren die leidt tot een organisatieadvies. Vervolgens moeten zij in de scriptiefase een wetenschappelijke onderzoeksvraag ontwikkelen die resulteert in het eindwerk. In de praktijk ervaart de opleiding dat studenten moeilijk grip krijgen op deze twee fundamenteel verschillende opdrachten, vaak met studievertraging als gevolg.

Het koppelen van (de toetsing van) beide studieonderdelen vindt de commissie in het licht van het opleidingsprofiel een goede keuze. Wel stelt zij voor om de geformuleerde leerdoelen en daaruit voortvloeiende opdrachten nader onder de loep te nemen. In gesprek met docenten concludeerde de commissie dat de stage sterker dienstbaar gemaakt kan worden aan de scriptie, door deze met name exploratief en diagnostisch in te steken. In de stage kan de student de centrale problematiek verkennen en samen met de stageorganisatie en stagebegeleider een onderzoeksvraag ontwikkelen die vervolgens in de scriptie wordt uitgewerkt in een academische context. Dit creëert voor de student een vloeiender lijn van stage naar scriptie. Daarnaast moedigt de commissie de opleiding aan om het stage- en scriptietraject sterker te structureren en de plaats van (peer en docent-) feedback daarin duidelijker te definiëren. De commissie is het met de opleiding eens dat studenten kunnen profiteren van regelmatige terugkomenten, waarbij ze gezamenlijk reflecteren op het doorlopen proces en feedback ontvangen en geven.

Beoordeling van eindwerken

De beoordelingsystematiek voor eindwerken is goed uitgewerkt en wordt nauwgezet gevolgd. De beoordeling vindt plaats in twee fasen. De scriptiebegeleider en een onafhankelijke tweede lezer beoordelen afzonderlijk het onderzoeksvoorstel dat ten grondslag ligt aan de scriptie, en vervolgens het eindresultaat. Daarna bepalen zij in overleg het cijfer. Bij twijfel (>1 punt verschil) wordt een derde beoordelaar ingeschakeld.

Na bestudering van een selectie van scriptiedossiers (opzet, eindwerk, beoordelingsformulier) stelt de commissie vast dat betrokken docenten uitgebreid feedback geven op het onderzoeksvoorstel. Dit vindt de commissie zeer positief. De ingevulde beoordelingsformulieren bevatten duidelijke en goed onderbouwde oordelen. De commissie kan zich vinden in de toegekende cijfers.

In lijn met eerdere opmerkingen over het beter inkaderen van feedback binnen de opleiding, vindt de commissie dat de opleiding meer aandacht kan besteden aan de verwerking van feedback. De bestudeerde dossiers laten zien dat studenten deze niet altijd herkenbaar verwerken in het eindresultaat. Uit de beoordelingsformulieren is bovendien niet duidelijk af te leiden of het niet verwerken van feedback tot uitdrukking komt in de beoordeling. Hoewel docenten op het beoordelingsformulier het doorgemaakte proces beoordelen (5% van het eindcijfer), maken zij niet expliciet of, hoe en waarom de student de feedback heeft verwerkt. Om de rol van feedback in het leerproces te optimaliseren, stelt de commissie voor om studenten in een paragraaf expliciet te laten reflecteren op de ontvangen feedback. Daaruit zou niet alleen moeten blijken of de student de feedback begrepen heeft, maar ook of en hoe deze verwerkt is. De commissie pleit er bovendien voor om de omgang met feedback onderdeel te maken van het beoordelingsformulier en de eindbeoordeling.

De opleiding benadrukt in de eindtermen het belang van schrijfvaardigheid en stelt daarom dat taal een voorwaardelijk beoordelingscriterium is.

De richtlijn voor docenten is om scripties die op dit vlak tekortschieten af te wijzen en pas na verbetering te beoordelen. De commissie onderschrijft dit standpunt, gezien het grote belang van een adequaat taalniveau binnen zowel de academische wereld als het werkveld. Zij merkt echter op dat niet alle docenten de richtlijn op dezelfde manier opvatten en moedigt de opleiding aan om de eisen consistent te hanteren. Tot slot beveelt de commissie aan om de weging van verschillende beoordelingscriteria, zowel voorwaardelijk als onvoorwaardelijk, explicieter te maken om de navolgbaarheid van de beoordeling te verbeteren.

Borging van toetskwaliteit

De instellingsbrede examencommissie borgt de kwaliteit van toetsing en het gerealiseerde niveau. In het kader hiervan evalueert de commissie jaarlijks het curriculumdocument om de koppeling tussen toetsvormen, leerdoelen en eindtermen te beoordelen. De examencommissie zorgt er bovendien voor dat docenten toetsbekwaam zijn en voert jaarlijks steekproefsgewijze controles uit om te verifiëren of de toetsing aan kwaliteitseisen voldoet. Dit doet zij op grond van audits op opgevraagde toetsdossiers. Het gerealiseerde eindniveau wordt periodiek geëvalueerd door controles op afstudeerscripties en stageverslagen. De examencommissie bespreekt de resultaten met betrokken docenten en de opleidingscoördinator, en indien nodig worden verbeterplannen opgesteld, en gemonitord. De commissie vernam dat controles op onderdelen van de opleiding BKS steeds een hoofdzakelijk positief beeld opleverden. De wijze waarop de examencommissie haar taken op het vlak van kwaliteitsborging invult, beoordeelt de commissie als positief.

Fraude en plagiaat

De toetsing binnen de opleiding omvat controles op fraude en plagiaat, zowel geautomatiseerd als docentgestuurd. Tot nu toe heeft de examencommissie vanuit BKS één melding van fraude ontvangen. Er is aandacht voor het specifieke risico vanuit kunstmatige intelligentie (AI). Begin 2023 is op verzoek van de examencommissie een verken-

nende notitie opgesteld over dit onderwerp. Met de inzichten daaruit zijn docenten individueel in vakken aan de slag gegaan. Zij verkennen werken toetsvormen waarbinnen op verantwoorde wijze met AI kunnen omgaan, passend bij het masterniveau.

Hoewel de commissie deze initiatieven waardeert, benadrukt zij de noodzaak om nu over te gaan tot het formuleren van beleid om de risico's van AI te beheersen. Tijdens gesprekken bleek dat betrokkenen, van management en docenten tot de examencommissie, zoekend zijn en behoefte hebben aan duidelijke richtlijnen.

Overwegingen

Alles overziend oordeelt de commissie dat de opleiding een solide systeem van toetsing kent, dat gestoeld is op deugdelijke uitgangspunten. De commissie raadt wel aan om inhoudelijke keuzes rondom toetsing in toetskaders te expliciteren en te verankeren in de eigen onderwijsvisie. Dit helpt ervoor te zorgen dat de toetsing op consistente wijze bijdraagt aan de overkoepelende onderwijsdoelen. Daarbij mag de examencommissie zich meer als sparringspartner van de opleiding opstellen, door de opleiding op onderwijsmethodologische aspecten een spiegel voor te houden. Dit advies is ook relevant in het kader van de snelgroeiende invloed van AI, die vraagt om een duidelijke richtlijn. Aan haar taken op het vak van het bewaken van de toetskwaliteit en het gerealiseerde eindniveau geeft de examencommissie naar behoren invulling. Periodieke audits worden goed uitgevoerd en gedocumenteerd.

De gerealiseerde toetskwaliteit is hoog. Ingezette toetsvormen zijn relevant en liggen in het verlengde van de eindtermen. Door de commissie bestudeerde toetsen zijn evident op masterniveau. De inzet van betrokkenen is ook opvallend groot. Op toetsing is de UvH een gewetensvolle,

securer en zelfreflexief werkende instelling en dat blijkt uit het werk van de docenten. Van hen wordt een hoge mate van securiteit in omgang met toetsdossiers, verantwoording en archivering gevergd. Ondanks de kleinschaligheid van de opleiding is het toetssysteem daarmee behoorlijk arbeidsintensief.

De commissie waardeert dat het vier- en zelfs het zesogenprincipe plichtsgetrouw wordt toegepast en dat docenten veel tijd besteden aan het geven van feedback. Tegelijkertijd moet het management ervoor zorgdragen dat de tijd van docenten efficiënt wordt benut. Wellicht zou vooral bij kleine toetsen wat meer mogen worden vertrouwd op de professionaliteit van de examinator. Om te voorkomen dat inspanningen van docenten verloren gaan, is het daarnaast belangrijk om feedback zodanig in te kaderen dat die daadwerkelijk het leerproces van studenten verbetert.

Ondanks de genoemde aandachtspunten is de commissie onder de indruk van de kwaliteit van de toetspraktijk die de opleiding in relatief korte tijd heeft neergezet. Aan het gladstrijken van plooiën daarin, bijvoorbeeld op het vlak van de aansluiting tussen stage en scriptie, wordt actief gewerkt. Wel heeft de commissie de indruk dat docenten, de opleiding en mogelijk de universiteit als geheel daarbij soms zelf het wiel proberen uit te vinden. Daarom adviseert de commissie dat BKS vooral ook haar licht opsteekt bij andere opleidingen, binnen en buiten de UvH.

De commissie oordeelt dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de kwaliteit van de eindwerken en de positie van afgestudeerde studenten concludeert de commissie dat aan de eindtermen van de opleiding voldaan wordt. De scripties weerspiegelen duidelijk het onderscheidende profiel van de opleiding. Studenten verrichten degelijk kwalitatief onderzoek en interacteren daarin met de belangrijke auteurs en sociaalwetenschappelijke en theoretisch-filosofische inzichten met betrekking tot burgerschap. Bereikte resultaten zijn van grote waarde voor het beroepenveld. Om het al aanzienlijke niveau nog verder te verhogen, kan de opleiding werken aan een strakkere begeleiding bij kwantitatieve benaderingen. Tot dusverre afgestudeerde studenten komen terecht bij organisaties die in het verlengde van het opleidingsprofiel liggen. De opleiding betreft hen bij het verder verbeteren van de inhoud van het onderwijs. Op basis van de gesprekken en de onderliggende documentatie concludeert de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Om het gerealiseerde niveau van de opleiding te kunnen beoordelen in het licht van wat internationaal gewenst en gangbaar is, heeft de commissie de in 2022 en 2023 afgeronde eindwerken bestudeerd. Het ging in totaal om acht scripties. Daarnaast heeft de commissie de positie van alumni op de arbeidsmarkt in overweging genomen.

Bevindingen

Kwaliteit van scripties

De masterscriptie (15 EC) vormt het eindwerk van de opleiding. Studenten tonen daarin alle vijf de eindtermen op eindniveau aan. De commissie is erg te spreken over inhoud en niveau van de tot op heden afgeronde eindwerken. Studenten kiezen interessante onderwerpen die in het directe verlengde liggen van het profiel van de opleiding en tot uitdrukking brengen wat burgerschap aan de kwaliteit van samenleven kan toevoegen. In de scripties tonen studenten dat zij inzicht hebben in de belangrijkste sociaal-wetenschappelijke en filosofische denkrichtingen. Zij zijn bovendien in staat om op de theorie te reflecteren en hun eigen analytisch kader te ontwikkelen.

De eindwerken sluiten ook duidelijk aan op de academisch-praktische oriëntatie van de opleiding. Dankzij de koppeling met de stage formuleren studenten praktijkgedreven en relevante

onderzoeksvragen. De commissie meent dat de onderzoeksresultaten van grote waarde zijn voor de maatschappelijke organisaties waarmee de opleiding samenwerkt. De eindwerken geven hen evidence-informed handvatten om bestaand beleid te verbeteren.

De commissie stelt vast dat de scripties veelal onderwerpen behandelen waarbij burgerschap primair wordt geassocieerd met maatschappelijke verbeteringen. Het viel de commissie op dat ondanks de kritische houding van studenten in hun scriptie er vanuit de opleiding minder aandacht is voor tendensen rondom burgerschap die de kwaliteit van samenleven verslechteren en waarop de maatschappij passende antwoorden moet formuleren. De commissie zou wat dit betreft een wat breder benadering van tendensen rond burgerschap aanmoedigen.

In de scripties maken studenten voornamelijk (maar niet uitsluitend) gebruik van kwalitatieve methoden, zoals interviews, narratieve analyse, discoursanalyse en beleidsanalyse. Hoewel de opleiding vanuit haar profiel de nadruk legt op kwalitatief onderzoek, erkent ze ook het belang van kwantitatieve empirie voor het afnemend beroepenveld. De opleiding staat daarom toe dat studenten gebruikmaken van kwantitatieve onderzoeksmethoden. De commissie merkt op dat dit een zeker kwaliteitsrisico met zich meebrengt, gezien de beperkte aandacht voor kwantitatief

onderzoek binnen de opleiding en de beperkte expertise van scriptiebegeleiders op dit gebied.

Deze kleine kanttekeningen doen geen afbreuk aan het positieve oordeel van de commissie over het in de scripties gerealiseerde niveau. De scripties getuigen van diepgang en bieden inzichten die een waardevolle bijdrage leveren aan zowel de wetenschap als de maatschappij.

Positie van afgestudeerden

Om het gerealiseerde niveau te beoordelen, heeft de commissie naast de eindwerken ook de positie van afgestudeerden in het beroepenveld bestudeerd. Daarbij tekent zij wel aan dat er nog weinig afgestudeerden zijn, waardoor het te vroeg is voor een diepgaande analyse. De alumni die de opleiding tot op heden afleverde, kwamen terecht in banen die in het verlengde liggen van de studie, bijvoorbeeld bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Politieacademie, in het onderwijsadviesveld, in het lokaal bestuur en bij middenveldorganisaties. De opleiding is tevreden over de uitstroom en de arbeidskansen van haar alumni. Ze heeft waargenomen dat afgestudeerden in een vraag voorzien binnen het afnemend beroepenveld. De opleiding krijgt bovendien signalen dat studenten gewaardeerd worden bij stageorganisaties en hoort van maatschappelijke partners terug dat de opleiding belangrijk werk verricht.

Uit de gesprekken bleek dat de opleiding contact houdt met alumni en hun ervaringen een plaats geeft in het curriculum, bijvoorbeeld in het vak Democratisch Burgerschap. De commissie vindt dit een goede aanpak, die kan helpen om huidige studenten te inspireren en motiveren, en om de kwaliteit van de opleiding verder te verbeteren.

Overwegingen

De kwaliteit van eindwerken en de positie van alumni overwegend, oordeelt de commissie dat tot dusver afgestudeerden de eindtermen op overtuigende wijze hebben gerealiseerd.

De scripties weerspiegelen duidelijk het unieke profiel van de opleiding en sluiten nauw aan bij de normatieve focus op burgerschap. Studenten verrichten degelijk kwalitatief onderzoek waarin de belangrijkste auteurs en inzichten rondom burgerschap de revue passeren. Voor het beroepenveld hebben de bereikte resultaten aanzienlijke waarde. De commissie waardeert ook dat de opleiding het gebruik van kwantitatieve methoden toestaat, maar meent dat deze wat strakker aangestuurd kunnen worden. Ook zou de commissie onderwerpskeuzes toejuichen aangaande aspecten van hedendaags burgerschap die de samenleving niet noodzakelijk verbeteren. De opleiding kan dit stimuleren door, zoals zij zelf voorstelde, meer diversiteit te brengen in stageorganisaties. Wat de commissie betreft bestaat echter ook binnen de huidige stageorganisaties ruimte voor een kritische benadering van de normatieve link tussen burgerschap en maatschappelijke verbetering.

Loopbaankeuzes van tot op heden afgestudeerde studenten bevestigen dat de opleiding een adequate voorbereiding vormt op beleids-, onderzoeks- en adviesfuncties in de publieke sector en bij maatschappelijke organisaties. De commissie waardeert bovendien dat de opleiding de ervaringen van alumni actief gebruikt om de opleiding verder te verbeteren.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

De commissie bestond uit de volgende vier leden:

1. Prof. dr. Bert van den Brink (voorzitter), hoogleraar Politieke en Sociale Filosofie aan de Universiteit Utrecht en aan University College Roosevelt;
2. Prof. dr. Greetje Timmerman, emeritus-hoogleraar Jeugdsociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen;
3. Dr. Ellen Claes; hoofddocent Faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven;
4. Maarten Peels BA (student-lid), masterstudent Filosofie aan de Universiteit Utrecht.

De commissie werd bijgestaan door dr. Floor Meijer, extern secretaris gecertificeerd door de NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

13 september 2023

12.30u	Aankomst en ontvangst commissie
12.45u	Intern overleg commissie
13.30u	Gesprek met opleidingsmanagement
14.30u	Gesprek met docenten
15.30u	Gesprek met examencommissie
16.15u	Eindoverleg commissie
17.00u	Terugkoppeling van voorlopige bevindingen
17.30u	Einde visitatiebezoek

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Stand van zaken notitie
- Curriculumdocument (2023)
- Toetsbeleid (2022)
- Gerealiseerde masterscripties en bijbehorende beoordelingsformulieren (2022 en 2023)
- Thesis handleiding (2021 en 2022)
- Stageverslagen en bijbehorende beoordelingsformulieren (2022 en 2023)
- Toetsen behorend bij het vak Democratisch Burgerschap
- Auditverslagen Examencommissie
- Jaarverslag Examencommissie (2021-2022)
- Regels en richtlijnen Examencommissie (2022-2023)
- Notitie ChatGPT (2023)
- OER (2022-2023 en 2023-2024)